

Το Ισλάμ και η Χαμάς πρέπει να αφεθούν να μιλήσουν με τη δική τους φωνή

Το βάθρο του «Ιουδαιο-Χριστιανικού Πολιτισμού»

Rima Najjar*, 7 Οκτώβρη 2025

Η «Ιουδαιο-Χριστιανική παράδοση», όπως χρησιμοποιείται στον πολιτικό λόγο, δεν φωτίζει την ιστορία —την παραποιεί.

Σημείωση της συγγραφέως

Αυτό που με ώθησε να γράψω αυτό το δοκίμιο είναι η επίμονη και εσκεμμένη παρερμηνεία, στη Δύση, της Ισλαμικής παράδοσης και της Παλαιστινιακής αντίστασης —ειδικά η απεικόνιση της Χαμάς— όχι ιστορικά τοποθετημένων ή πολιτικά αναγνώσιμων, αλλά σαν βάρβαρων, παράλογων και εγγενώς αντισημιτικών. Αυτή η χονδροειδής παρερμηνεία αναδιαμορφώνει την ιστορία για να νομιμοποιήσει το λεγόμενο «Εβραϊκό κράτος» και στηρίζει μια κατασκευασμένη «Ιουδαιο-Χριστιανική παράδοση» που εξαλείφει τον πλουραλισμό, ποινικοποιεί το Ισλάμ και καθαγιάζει τον Σιωνισμό.

Η Δύση έχει γίνει το σκηνικό ενός πολιτισμικού άγχους, όπου το Ισλάμ προβάλλεται όχι ως παράδοση αλλά σαν μόλυνση —σαν κάτι που πρέπει να ελεγχθεί, να σιγήσει ή να αποβληθεί. Σε αυτό το τοπίο, η Παλαιστινιακή αντίσταση παθολογικοποιείται, η Ισλαμική θεολογία ανασκαλεύεται για ενοχές και ο Σιωνισμός ανυψώνεται από πολιτική ιδεολογία σε ηθική συναίνεση.

Αυτό το δοκίμιο ξεκινά και τελειώνει με άρνηση: άρνηση να αποδεχτούμε την ισοπέδωση της ιστορίας, την εργαλειοποίηση του αντισημιτισμού και τα πολιτισμικά δίπολα που συντηρούν την αποικιακή βία. Επιμένει ότι ο αντισημιτισμός, όπως κάθε λόγος, πρέπει να ιστορικοποιείται. Ότι η αντίσταση, όπως κάθε κίνημα, πρέπει να τοποθετείται στο πλαίσιο της εποχής της. Και ότι το Ισλάμ, όπως κάθε παράδοση, πρέπει να αφηγείται με τη δική του φωνή —και όχι να γελοιογραφείται μέσα από το πρίσμα του φόβου.

Ι. Εισαγωγή

Τον Μάιο του 2021, καθώς οι ισραηλινές αεροπορικές επιδρομές ισοπέδωναν πολυκατοικίες στη Γάζα, ο Τζέικ Τάπερ, ένας παρουσιαστής του CNN, στράφηκε προς την κάμερα και ρώτησε αν ο «γενοκτονικός αντισημιτισμός» της Χαμάς δικαιολογούσε τον βαθμό της απάντησης του Ισραήλ.

Με αυτόν τον τρόπο, ο Τάπερ έθεσε στο προσκήνιο μια ψευδώς κατασκευασμένη ιδεολογική απειλή που αποδόθηκε στη Χαμάς —μια απειλή που χρησίμευσε για να μεγεθύνει ηθικά τη στρατιωτική απάντηση του Ισραήλ, ενώ ταυτόχρονα εξαφάνιζε από το προσκήνιο τον αριθμό των παλαιστινίων αμάχων θυμάτων. Η επίκληση του «γενοκτονικού αντισημιτισμού» λειτούργησε ως συναισθηματικός καταλύτης, με σκοπό να επαναπροσδιορίσει τον βομβαρδισμό της Γάζας ως αναγκαίας πράξης αυτοάμυνας ενάντια στο υπαρξιακό κακό.

Η επίκληση αυτή δεν ήταν μια αυθόρμητη φιοριτούρα —ήταν μια εσκεμμένη αναβίωση ενός **πολιτισμικού σεναρίου**, που εκπονήθηκε κατά τη διάρκεια αιώνων από Οριενταλιστές λόγιους, αποικιακούς διαχειριστές και σύγχρονους Σιωνιστές στρατηγικούς αναλυτές. Αυτό το σενάριο δεν αντιμετωπίζει τους πολιτικούς συντελεστές ως προϊόντα πολιορκίας, εκτοπισμού ή ιστορικών αδικιών, αλλά τους ανασυνθέτει ως διαχρονικούς ανταγωνιστές σε μια υπαρξιακή σύγκρουση μεταξύ του Ισλάμ και της Δύσης. Το **καταστατικό της Χαμάς του 1988** —που γράφτηκε σε ένα προσφυγικό στρατόπεδο υπό πολιορκία— αναβιώθηκε από τα δυτικά μέσα ενημέρωσης όχι ως ιστορικό τεκμήριο που διαμορφώθηκε από ένα κληρονομικό τραύμα, αλλά ως ηθικό προκάλυμμα για τη στρατιωτική εξολόθρευση της **Παλαιστινιακής αντίστασης**. Ο Τάπερ παρέθεσε την αναφορά του καταστατικού στα *Πρωτόκολλα των Σοφών της Σιών* σαν αυτό το προ δεκαετιών έγγραφο να ήταν ένα θεολογικό μανιφέστο και όχι μια κραυγή από το περιθώριο. Η παράθεσή του μετέτρεψε τη Χαμάς από πολιτικό παράγοντα σε πολιτισμική απειλή. Και η Γάζα δεν ήταν ένας τόπος, αλλά ένα πεδίο δοκιμών για τις Δυτικές αρετές.

Αυτή είναι η ιδεολογική λειτουργία της λεγόμενης «**Ιουδαιο-Χριστιανικής παράδοσης**»: όχι συμφιλίωση, αλλά αποκλεισμός. Όχι θεολογική γεφυροποίηση, αλλά πολιτισμική περιφρούρηση. Ο όρος, που γεννήθηκε στα μέσα του 20ού αιώνα ως ρητορική συμμαχία ενάντια στον **φασισμό** και τον **κομμουνισμό**, απέκτησε δημοτικότητα στις Ηνωμένες Πολιτείες ως ένας τρόπος για να επανενταχθούν οι Εβραίοι στη Δυτική ηθική κοσμοθεώρηση —ακριβώς τη στιγμή που το **Ισλάμ** προβαλλόταν ως το μη αναστρέψιμο Άλλο. Η παράδοση συγκόλλησε αναδρομικά την Εβραϊκή με τη Χριστιανική ιστορία σε μια κοινή ηθική γενεαλογία, εξαγνίζοντας αιώνες διωγμών και θεολογικών ανταγωνισμών. Αλλά η πραγματική της δύναμη δεν βρισκόταν σε αυτό που περιλάμβανε, αλλά σε αυτό που απέβαλλε. Το Ισλάμ δεν συμπεριλήφθηκε —εξοβελίστηκε. Οι νομικές του παραδόσεις, οι φιλοσοφικές του συνεισφορές και η πλουραλιστική του μνήμη διαγράφηκαν και αντικαταστάθηκαν από μια **καρικατούρα**: μαντίλες, βία και εκδίκηση.

Αυτή η συκοφαντία εναντίον της Χαμάς (και έμμεσα εναντίον του Ισλάμ) δεν αφορά τη θεολογία, αλλά την περιστολή. Αφορά την παρουσίαση της Παλαιστινιακής αντίστασης σαν μεταφυσικό μίσος παρά ως πολιτικής καταγγελίας. Ναι, το καταστατικό του 1988, που συντάχθηκε στο προσφυγικό στρατόπεδο της Τζαμπάλια εν μέσω φτώχειας, επιτήρησης και απουσίας κρατικής ταυτότητας, περιέχει αντισημιτικό λόγο —αναφορές στα Πρωτόκολλα, ισχυρισμούς ότι οι Εβραίοι ενορχήστρωσαν τους παγκόσμιους πολέμους. Αυτές οι δηλώσεις είναι αδικαιολόγητες. Αλλά συναρτώνται επίσης με το πολιτικό περιβάλλον. Προέκυψαν από μια πολιορκία, όχι από τις γραφές. Από προδοσία, όχι από κάποιο δόγμα. Και η Χαμάς, όπως κάθε πολιτικό κίνημα, έχει εξελιχθεί. Το κείμενό της του 2017 παραλείπει την αντισημιτική γλώσσα και κάνει ρητή διάκριση μεταξύ Ιουδαϊσμού και Σιωνισμού: «Η Χαμάς διαβεβαιώνει ότι η σύγκρουσή της είναι με το Σιωνιστικό σχέδιο, όχι με τους Εβραίους λόγω της θρησκείας τους». Αυτή η ρητορική μεταστροφή δεν είναι διακοσμητική· είναι στρατηγική, ανταποκρινόμενη στις συνθήκες και πολιτικά ουσιαστική.

Ωστόσο, τα Δυτικά μέσα ενημέρωσης και η Δυτική πολιτική τάξη συνεχίζουν να επικαλούνται το καταστατικό του 1988 ως απόδειξη **αιώνιου μίσους**. Το κείμενο αντιμετωπίζεται ως ιερή γραφή, παγωμένο στο χρόνο, την ώρα που οι ζωές των Παλαιστινίων αντιμετωπίζονται ως αναλώσιμες.

Η «Ιουδαιο-Χριστιανική παράδοση» λειτουργεί εδώ ως βάθρο για τον **ηθικό εξαιρετισμό**. Καθαγιάζει τον **Σιωνισμό**, εγκρίνει τη βία και παρουσιάζει το Ισλάμ ως ασύμβατο με τη δημοκρατία, τον πλουραλισμό και την ειρήνη. Επιτρέπει την **υποβάθμιση** της Παλαιστινιακής

αντίστασης σε μια μεμονωμένη, μη αναστρέψιμη κατηγορία. Επιτρέπει τον βομβαρδισμό νοσοκομείων, την πείνα των παιδιών και την καταστροφή ολόκληρων γειτονιών με το πρόσχημα της αυτοάμυνας. Και το κάνει αυτό χωρίς να **εμπλέκει το Ισλάμ**, αλλά **διαγράφοντάς το** — αντικαθιστώντας αιώνες συνύπαρξης με ένα αφήγημα σύγκρουσης που υπηρετεί την αυτοκρατορία.

II. Η Αναδιαμόρφωση της Ιστορίας με σκοπό τον Καθαγιασμό της Σιωνιστικής Βίας

Η ιστορία, στα χέρια της αυτοκρατορίας, δεν είναι καταγραφή —είναι όπλο. Δεν διατηρείται, αναδιαμορφώνεται. Και αυτό πουθενά δεν είναι πιο προφανές από ό,τι στην **εσκεμμένη παρερμηνεία** της Ισλαμικής παράδοσης και της Παλαιστινιακής αντίστασης με σκοπό τη συντήρηση του **μύθου** της Δυτικής **ηθικής ανωτερότητας**. Η «Ιουδαιο-Χριστιανική παράδοση», όπως χρησιμοποιείται στον πολιτικό λόγο, δεν φωτίζει την ιστορία —την παραποιεί. Δεν συμφιλιώνει —επιλέγει. Και αυτό που επιλέγει είναι μια εκδοχή του παρελθόντος που καθαγιάζει τον Σιωνισμό, ποινικοποιεί το Ισλάμ και καθιστά ακατανόητη την **Παλαιστινιακή διαμαρτυρία**.

Αναλογιστείτε τον τρόπο με τον οποίο θυμόμαστε τη **συνύπαρξη**. Οι αιώνες Εβραϊκής ζωής υπό **Μουσουλμανικό καθεστώς** —από την Ανδαλουσία ως τη Βαγδάτη— σπάνια αναφέρονται από τις Δυτικές αφηγήσεις. Το Οθωμανικό σύστημα των μιλλέτ, που παραχωρούσε νομική αυτονομία σε θρησκευτικές μειονότητες, λογίζεται ως υποσημείωση. Το γεγονός ότι οι Εβραίοι που διέφυγαν από την Καθολική Ισπανία το 1492 έγιναν δεκτοί από τον Σουλτάνο Βαγιαζήτ Β΄ έχει διαγραφεί. Αντ' αυτού, η μνήμη της συνύπαρξης έχει αντικατασταθεί από ένα πολιτισμικό δίπολο: το Ισλάμ ως μισαλλόδοξο, ο Ιουδαϊσμός ως απειλούμενος και η Δύση ως σωτήρας. Αυτό δεν είναι ιστορία —είναι σεναριογραφία.

Και **το σενάριο συνεχίζεται**. Τον Οκτώβρη του 2023, όταν οι ισραηλινές δυνάμεις πολιορκούσαν τη βόρεια Γάζα, ένα σημείωμα της σύνταξης στους New York Times περιέγραφε την επίθεση ως μάχη μεταξύ «**δημοκρατίας και βαρβαρότητας**». Καμία αναφορά δεν έγινε στους αιώνες κατά τους οποίους οι Μουσουλμανικές κοινωνίες προσέφεραν στις Εβραϊκές κοινότητες καταφύγιο από τα **Ευρωπαϊκά πογκρόμ**. Δεν δόθηκε καθόλου χώρος στο γεγονός ότι ο πληθυσμός της Γάζας περιλαμβάνει απογόνους Εβραίων, Χριστιανών και Μουσουλμάνων που κάποτε ζούσαν δίπλα-δίπλα σε πόλεις όπως η **Χεβρώνα** και η **Σαφέντ**. Το σημείωμα της σύνταξης δεν θυμήθηκε εσφαλμένα —απλά δεν θυμήθηκε.

Η ίδια **παρερμηνεία** ισχύει και για την **αντίσταση**. Η **Παναραβική** εναντίωση στον Σιωνισμό —είτε εκφράστηκε από τον **Νάσερ**, τους **Μπααθιστές** ή τους **Παλαιστίνιους διανοούμενους**— συστηματικά αντιμετωπίζεται παθολογικά ως φυλετικό μίσος. Το ψήφισμα 3379 του ΟΗΕ το 1975, το οποίο κήρυξε ότι «ο Σιωνισμός είναι μια μορφή ρατσισμού», υποστηρίχθηκε από μεταποικιακά κράτη που θεωρούσαν το Ισραήλ ως καθεστώς απαρτχάιντ. Ωστόσο, τα Δυτικά μέσα ενημέρωσης το απέρριψαν ως **αντισημιτική υστερία**.

Το δοκίμιο του Μπέρναρντ Λιούις με τίτλο «Ο Νέος Αντισημιτισμός» (1986) υποστήριζε ότι η εχθρότητα των Αράβων προς το Ισραήλ ήταν «μεταφυσική» και είχε τις ρίζες της στην Ισλαμική θεολογία. Αυτή η προσέγγιση δεν έλαβε υπόψη το πολιτικό πλαίσιο, αλλά το διέγραψε. Μετέτρεψε το αίσθημα αδικίας σε ουσιοκρατικό. Περιέγραψε την αντίσταση ως φυλετική παθολογία. Ωστόσο, ο Λιούις δεν έσφαλε εντελώς τοποθετώντας τη θρησκεία στο επίκεντρο του διαλόγου —έσφαλε μόνο στον τρόπο με τον οποίο την ερμήνευσε. Ο θρήνος των Παλαιστίνιων είναι διαποτισμένος από θρησκευτικό νόημα. Αλλά δεν έχει να κάνει με δόγμα, έχει να κάνει με την υφαντική. Δεν είναι μεταφυσικός, είναι ιστορικός. Φανταστείτε έναν Παλαιστίνιο γέροντα να στέκεται στην άκρη ενός περιφραγμένου κήματος κοντά στην Ιερουσαλήμ, δείχνοντας τα ερείπια ενός τζαμιού όπου κάποτε ο παππούς του τελούσε την προσευχή. Τώρα η γη αυτή είναι μέρος ενός εθνικού πάρκου του Εβραϊκού κράτους και το Αραβικό της όνομα έχει αντικατασταθεί από ένα βιβλικό. Δεν μιλά για τους Εβραίους ως αιώνιους εχθρούς. Μιλά για τους τάφους που έγιναν

πλακόστρωτα, για τις ελιές που ξεριζώθηκαν, το συμβόλαιο που ξαναγράφηκε χωρίς αυτόν. Η θλίψη του δεν είναι αφηρημένη —είναι συνδεδεμένη με τη γη, τη μνήμη και τη θεολογία των απαλλοτριώσεων. Αυτό δεν είναι μίσος που πηγάζει από δόγμα, είναι οδύνη που πηγάζει από την απώλεια.

Και αυτή η Δυτική αναπαράσταση της Παλαιστινιακής Ισλαμικής αντίστασης ως φυλετικής και θρησκευτικής παθολογίας επαναλαμβάνεται. Τον Μάιο του 2021, όταν οι Παλαιστίνιοι διαμαρτυρήθηκαν για τις αναγκαστικές εξώσεις στο **Σέιχ Ζαρά**, οι παρουσιάστριες του **CNN Χάλα Γκοράνι** και **Μπέκι Άντερσον** περιέγραψαν τις διαδηλώσεις ως «θρησκευτικές ταραχές», ακόμη και όταν η ισραηλινή αστυνομία εισέβαλε στο **Τέμενος Αλ-Ακσά** και έριξε χειροβομβίδες κρότου-λάμψης στους προσκυνητές κατά τη διάρκεια του Ραμαζανιού. Το πολιτικό αίτημα —να παραμείνουν στο σπίτι τους— αναγορεύθηκε σε θρησκευτικό φανατισμό. Η Γκοράνι παρουσίασε τα γεγονότα ως «συγκρούσεις μεταξύ Παλαιστινίων και Ισραηλινών δυνάμεων ασφαλείας», ενώ η Άντερσον αναπαρήγαγε τη γλώσσα των «κλιμακούμενων εντάσεων» χωρίς να κατονομάζει την **ασυμμετρία των δυνάμεων** ή την παρανομία των **απαλλοτριώσεων**. Το λεξιλόγιο των ταραχών αντικατέστησε την πραγματικότητα των εξώσεων. Η ιερότητα του Αλ-Ακσά περιορίστηκε σε ένα σημείο όπου ξέσπασαν ταραχές. Και η Παλαιστινιακή αντίσταση, για άλλη μια φορά, απογυμνώθηκε από την πολιτική της ιδιαιτερότητα και επανερμηνεύτηκε μέσα από το πρίσμα ενός **ανορθολογικού σεκταρισμού**. Οι παρουσιάστριες δεν εφύρσαν αυτή την αφήγηση —αλλά την υποκρίθηκαν για το τηλεοπτικό κοινό. Και με αυτόν τον τρόπο, επανέγραψαν ένα πολιτισμικό σενάριο στο οποίο η επιβίωση είναι προκλητικότητα και η οδύνη είναι διαταραχή.

Ακόμη και οι θεολογικές λεπτομέρειες ισοπεδώνονται. Το 2022, ο αμερικανός δημοσιογράφος Τζέικ Τάπερ παρέθεσε στίχους από το Κοράνι, οι οποίοι ήταν μια **απάντηση στην πολιτική προδοσία των Εβραϊκών φυλών στη Μεδίνα**. Ο Τάπερ τους επικαλέστηκε ως **απόδειξη** του Ισλαμικού δογματικού **αντισημιτισμού**. Η εξελισσόμενη σχέση του Προφήτη Μωάμεθ με τις Εβραϊκές φυλές **αποσπάται από το πλαίσιο της** και επαναπροσδιορίζεται σαν τεκμήριο αιώνιας εχθρότητας. Αυτό λέγεται εξόρυξη γραφών χωρίς τα συμφραζόμενά τους προς **απόδειξη ενοχής**.

Η προσέγγιση του Τάπερ δεν προσέφυγε στην επιστημονική ερμηνεία ή στο ιστορικό πλαίσιο. Κανένας θεολόγος δεν κλήθηκε να εξηγήσει τις πολιτικές δυναμικές στη Μεδίνα του 7ου αιώνα. Το Κοράνι δεν χρησιμοποιήθηκε, ούτε υπήρξε αναφορά σε στίχους που προωθούν **την συμπερίληψη και τον πλουραλισμό**, όπως: «Πράγματι, όσοι πίστεψαν και όσοι ήταν Εβραίοι ή Χριστιανοί... θα έχουν την ανταμοιβή τους δίπλα στον Κύριό τους» (Κοράνι 2:62). Το Κοράνι εργαλειοποιήθηκε. Στο Κογκρέσο, ενώ κανένα μέλος δεν επικαλέστηκε απευθείας τις γραφές, αρκετοί νομοθέτες αναπαρήγαγαν το ίδιο πολιτισμικό σενάριο: τον υποβιβασμό της πολιτικής αντίστασης σε θεολογική εχθρότητα, **κατηγορώντας το Ισλάμ** όχι μέσω της μελέτης αλλά μέσω της καχυποψίας.

Και έπειτα υπάρχει η **παρερμηνεία του ίδιου του «Εβραϊκού κράτους»**. Το Ισραήλ δεν αντιμετωπίζεται ως ένα σχέδιο εποικιστικού αποικισμού —περιγράφεται ως μια ηθική αναγκαιότητα. Η ίδρυσή του δεν εντάσσεται στα πλαίσια του Βρετανικού ιμπεριαλισμού, της υφαρπαγής της γης ή της **Νάκμπα** —καθαγιάζεται ως **βιβλική εκπλήρωση**. Ο Σιωνισμός, που αρχικά ήταν ένα κοσμικό εθνικιστικό κίνημα, αναβαθμίζεται με θεολογική πανοπλία. Το *Der Judenstaat* (Το Εβραϊκό Κράτος) του Τέοντορ Χερτζλ δεν είχε θρησκευτικές αξιώσεις, όμως μετά το 1948, ο Σιωνισμός αφομοιώθηκε από την «Ιουδαιο-Χριστιανική παράδοση» ως **θεϊκό πεπρωμένο**. Ο **Ράινχολτ Νίμπουρ**, ο **Μπίλλυ Γκράχαμ** και τα **Χριστιανικά Σιωνιστικά κινήματα** επαναδιατυπώνουν την υποστήριξη στο Ισραήλ ως βιβλική επιταγή. Αντίθετα, η Παλαιστινιακή αντίσταση χαρακτηρίζεται σαν αίρεση.

Αυτή η επαναδιατύπωση δεν είναι τυχαία —είναι **μέθοδος**. Επιτρέπει την **αντιστροφή της ιδιότητας του θύματος**. Επιτρέπει στον κατακτητή να διεκδικεί ηθική βλάβη. Επιτρέπει να παρουσιάζεται ως αυτοάμυνα ο βομβαρδισμός της Γάζας, ενώ η επιβίωση των Παλαιστινίων να αντιμετωπίζεται ως προκλητικότητα. Είναι ο λόγος για τον οποίο ο **αντισημιτισμός** στα αραβικά

περιβάλλοντα μεγεθύνεται, ενώ η **Ισλαμοφοβία** στη Δύση υποβαθμίζεται. Είναι ο λόγος για τον οποίο το καταστατικό της Χαμάς του 1988 αντιμετωπίζεται σαν ιερή γραφή, ενώ η αντισημιτική βία στη Δύση —όπως η **σφαγή στη συναγωγή του Πίτσμπουργκ το 2018**, η **επίθεση με πυροβολισμούς στο Πάουεϊ το 2019** και οι **νεοναζιστικές πορείες στο Σάρλοτσβιλ**— παρουσιάζεται συστηματικά σαν **μεμονωμένα περιστατικά εξτρεμισμού**, αποκομμένα από τη συστημική ιδεολογία.

Το 2023, μετά τη δολοφονία προσκυνητών σε συναγωγή του Πίτσμπουργκ από έναν λευκό ρατσιστή, το μανιφέστο του δράστη χαρακτηρίστηκε ως **«μεμονωμένο περιστατικό εξτρεμισμού»**. Ωστόσο, όταν ένας Παλαιστίνιος έφηβος μαχαίρωσε έναν Ισραηλινό στρατιώτη σε ένα σημείο ελέγχου, η πράξη του χαρακτηρίστηκε ως **«απόδειξη του γενεαλογικού μίσους»**. Ο ένας ήταν ένας μοναχικός λύκος. Ο άλλος ήταν ένας πολιτισμός.

Για να αντιμετωπίσουμε αυτή την παρερμηνεία δεν πρέπει να ξαναγράψουμε την ιστορία, αλλά να την **ανακτήσουμε**. Πρέπει να επιμείνουμε ότι η συνύπαρξη στην Παλαιστίνη έγινε πραγματικότητα, ότι η αντίσταση είναι πολιτικό ζήτημα και ότι η θεολογία δεν είναι στατική. Πρέπει να αποκαλύψουμε την ιδεολογική λειτουργία της επιλεκτικής μνήμης. Και πρέπει να απορρίψουμε το πολιτισμικό βάθρο του Δυτικού κόσμου που εγκρίνει τη βία στο όνομα της αρετής.

III. Το Εβραϊκό Κράτος ως Νομική Μυθοπλασία και Πολιτισμικό Άλλοθι

Η φράση **«Εβραϊκό κράτος»** εκλαμβάνεται στον Δυτικό λόγο ως ιερή —αδιαμφισβήτητη, αυτονόητη και ηθικά αναγκαία. Την επικαλούνται πολιτικοί, ειδήμονες και διπλωμάτες σαν να επρόκειτο για μια φυσική κατηγοριοποίηση και όχι για κατασκευασμένη. Όμως, όπως υποστηρίζει ο **Σάρι Νουσέιμπεχ** στο βιβλίο του *Γιατί το Ισραήλ δεν μπορεί να είναι Εβραϊκό κράτος*, αυτός ο χαρακτηρισμός δεν είναι μια ουδέτερη ταυτότητα —είναι μια νομική μυθοπλασία και ένα πολιτισμικό άλλοθι. Είναι **μία φράση που καθαγιάζει τον αποκλεισμό, κωδικοποιεί την ανισότητα και αποκλείει την πιθανότητα πλουραλισμού**.

Η κριτική του Νουσέιμπεχ δεν είναι ρητορική, είναι δομική. Περιγράφει επτά αλληλένδετους λόγους για τους οποίους η ιδέα ενός Εβραϊκού κράτους είναι ασύμβατη με τις δημοκρατικές αρχές και την περιφερειακή συνύπαρξη. Μεταξύ αυτών: διότι **ευνοεί μία εθνο-θρησκευτική ταυτότητα** έναντι όλων των άλλων, διότι **μετατρέπει τη θρησκεία σε εργαλείο κρατικής πολιτικής**, διότι **απαιτεί δημογραφική μηχανική** για να διατηρηθεί το καθεστώς της Εβραϊκής πλειοψηφίας και διότι **περιθωριοποιεί μόνιμα** τους μη Εβραίους πολίτες —ειδικά τους Παλαιστίνιους. «Ένα Εβραϊκό κράτος δεν μπορεί παρά να είναι ένα κράτος διακρίσεων», γράφει, αναλύοντας δεκαετίες **θεολογικής ομίχλης** με νομική σαφήνεια.

Αυτήν ακριβώς τη σαφήνεια επιδιώκει να συσκοτίσει το πολιτισμικό βάθρο. Η «Ιουδαίο-Χριστιανική παράδοση», όπως χρησιμοποιείται για την υπεράσπιση του Ισραήλ, δεν ενδιαφέρεται για το επιχείρημα του Nusseibeh —το διαγράφει. Αντιμετωπίζει το Εβραϊκό κράτος όχι ως πολιτικό κατασκεύασμα, αλλά σαν **ηθική επιταγή**. Επαναπροσδιορίζει τον Σιωνισμό σαν **θεϊκή εκπλήρωση, όχι ως εποικιστική αποικιοκρατία**. Και θεωρεί αντισημιτική αίρεση κάθε αμφισβήτηση αυτού του προσδιορισμού —είτε νομική, είτε φιλοσοφική, είτε ιστορική.

Οι συνέπειες δεν είναι αφηρημένες. Είναι βιωμένες. Οι Παλαιστίνιοι πολίτες του Ισραήλ υπόκεινται σε δεκάδες **νόμους που εισάγουν διακρίσεις** —από την πρόσβαση στη γη έως τα γλωσσικά δικαιώματα και την πολιτική εκπροσώπηση. Ο Νόμος Έθνους-Κράτους του 2018 δηλώνει ότι «το δικαίωμα στην εθνική αυτοδιάθεση στο Κράτος του Ισραήλ είναι **αποκλειστικό δικαίωμα του Εβραϊκού λαού**», **κωδικοποιώντας ουσιαστικά το απαρχάιντ**. Και όμως, αυτός ο νόμος βρίσκει υποστήριξη στις Δυτικές πρωτεύουσες σαν επιβεβαίωση της ταυτότητας του Ισραήλ —όχι ως παραβίαση της ισονομίας των πολιτών.

Η κριτική του Νουσέιμπεχ αποκαλύπτει την ιδεολογική λειτουργία αυτής της ταυτότητας. Δείχνει

ότι η φράση «Εβραϊκό κράτος» **δεν αφορά τη θρησκεία** —αφορά την **εξουσία**. Αφορά την οικοδόμηση ενός κράτους που μπορεί να αποκλείει, να εκδιώκει και να δεσπόζει, ενώ ταυτόχρονα διεκδικεί ηθική αθωότητα. Αφορά τη μετατροπή της θεολογικής μνήμης σε πολιτική ασυλία. **Και αφορά τη χρήση της «Ιουδαιο-Χριστιανικής παράδοσης» για να θωρακίσει αυτή την ασυλία από την κριτική.**

Πρέπει να απορρίψουμε το δίπολο που θεωρεί την Εβραϊκή ταυτότητα ιερή και την Ισλαμική ταυτότητα ύποπτη και να αποκαλύψουμε την ουσία του πολιτισμικού βάθρου: ένας μηχανισμός ρητορικής που εγκρίνει τη βία, διαγράφει την πολυμορφία και καθαγιάζει την κυριαρχία.

IV. Σκηνοθετώντας τη Σύγκρουση: Πολιτισμικά Σενάρια και η Κάθαρση του Ισλάμ

Η φράση «**σύγκρουση πολιτισμών**» έγινε δημοφιλής από τον πολιτικό επιστήμονα **Σάμιουελ Χάντινγκτον** με ένα άρθρο του 1993 στο περιοδικό *Foreign Affairs*, που αργότερα, το 1996, επεκτάθηκε σε βιβλίο. Ο Χάντινγκτον υποστήριξε ότι οι συγκρούσεις στην μεταψυχροπολεμική εποχή δεν θα ήταν πλέον ιδεολογικές ή οικονομικές, αλλά πολιτισμικές —καθοδηγούμενες από βαθιά ριζωμένες πολιτισμικές και θρησκευτικές διαφορές, ειδικά μεταξύ της «Δύσης» και του Ισλάμ. Η υπόθεση του Χάντινγκτον προσέφερε στους φορείς χαράξης πολιτικής **έναν τρόπο να περιγράψουν τη γεωπολιτική ιμπεριαλιστική διαμάχη σαν αναπόφευκτη, υπαρξιακή και αγεφύρωτη.**

Και η χορογραφία είναι ξεκάθαρη: η «Ιουδαιο-Χριστιανική παράδοση» παρουσιάζεται **πεφωτισμένη, πλουραλιστική και δημοκρατική**, ενώ το **Ισλάμ** παρουσιάζεται **φυλετικό, απολυταρχικό και ασύμβατο με τη νεωτερικότητα**. Αυτό το δίπολο επιτρέπει την επιτήρηση, τον αποκλεισμό και την εξολόθρευση με το πρόσχημα της πολιτισμικής άμυνας. Για παράδειγμα, στις 5 Δεκεμβρίου του 2023, κατά τη διάρκεια μιας **ακροαματικής συνεδρίασης της Επιτροπής της Βουλής των Η.Π.Α. για τον αντισημιτισμό στις πανεπιστημιούπολεις**, οι πρυτάνεις των πανεπιστημίων κλήθηκαν να λογοδοτήσουν όχι μόνο για την πολιτική των ιδρυμάτων τους, αλλά και για τις ιδεολογικές ρίζες των φοιτητικών διαδηλώσεων. Αν και δεν έγιναν άμεσες αναφορές σε στίχους του Κορανίου, η ρητορική της συνεδρίασης **απηχούσε το σενάριο του Χάντινγκτον: η Παλαιστινιακή αντίσταση συγκεράστηκε με τον Ισλαμικό εξτρεισμό και το ίδιο το Ισλάμ παρουσιάστηκε ως πολιτισμική απειλή.** Έγινε αναφορά στο καταστατικό της Χαμάς χωρίς το ιστορικό του πλαίσιο και κανένας ακαδημαϊκός δεν προσκλήθηκε για να εξηγήσει τις θεολογικές ή πολιτικές δυναμικές της περιοχής. **Το Ισλάμ δεν μελετήθηκε —καταγγέλλθηκε.** Η Γάζα δεν ήταν ένας πολιορκημένος θύλακας —ήταν ένα πολιτισμικό ρήγμα.

Αυτή η πολιτισμική πλαισίωση δεν σταματά στις εμπόλεμες ζώνες —μεταναστεύει. Από τις ακροαματικές συνεδριάσεις ταξιδεύει στα Ευρωπαϊκά νομοθετικά σώματα και από τις επιθέσεις με drones στους ενδυματολογικούς κώδικες. Η καταγγελία του Ισλάμ δεν περιορίζεται στην ένοπλη αντίσταση· επεκτείνεται στο τελετουργικό, στην ένδυση και στην ίδια του την παρουσία.

Στη **Γαλλία**, η **μαντίλα** δεν αντιμετωπίζεται ως ύφασμα, αλλά ως πράξη ανυπακοής. Η απαγόρευση των θρησκευτικών συμβόλων στα δημόσια σχολεία το 2004 —που παρουσιάστηκε σαν υπεράσπιση του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους— στοχοποιεί τις νεαρές Μουσουλμάνες με χειρουργική ακρίβεια. Το 2021, η Γαλλική Γερουσία ψήφισε την **απαγόρευση του χιτζάμπ στις ανήλικες** σε δημόσιους χώρους, επικαλούμενη τις «**Δημοκρατικές αξίες**». Όμως, η μαντίλα δεν απαγορεύεται επειδή απειλεί τη δημοκρατία, απαγορεύεται επειδή απειλεί τον **μύθο της πολιτιστικής καθαρότητας**. Τα Εβραϊόπουλα που φορούν κιπά και οι Χριστιανοί μαθητές με σταυρούς είναι ανεκτοί. Το χιτζάμπ ποινικοποιείται. Το Ισλάμ δεν αντιμετωπίζεται ως μια παράδοση πίστης —παρουσιάζεται σαν μια πολιτισμική ρήξη, μια εισβολή σε μια υποτιθέμενη αρραγή εθνική ταυτότητα. **Το σώμα της Μουσουλμάνας γυναίκας γίνεται πεδίο ιδεολογικού πανικού**, η ορατότητά της αντιμετωπίζεται ως μόλυνση. Το κράτος δεν φοβάται τη θρησκεία —φοβάται την υπόμνηση ότι ο κοσμικισμός του χτίστηκε πάνω σε αποικιακά συντρίμια. Και έτσι το

Ισλάμ δεν περιγράφεται ως μία θρησκεία ανάμεσα σε πολλές —περιγράφεται σαν το μη αφομοιώσιμο Άλλο, η **θεολογική υπερβολή** που πρέπει να ρυθμιστεί, να κουκουλωθεί ή να διαγραφεί.

Στις **Ηνωμένες Πολιτείες**, η «Ιουδαιο-Χριστιανική παράδοση» έγινε το ηθικό βάθρο του Πολέμου κατά της Τρομοκρατίας. Μετά την 11η Σεπτέμβρη, τα τζαμιά τέθηκαν υπό παρακολούθηση, οι Μουσουλμανικές φιλανθρωπικές οργανώσεις σφραγίστηκαν και ολόκληρες κοινότητες θεωρήθηκαν ύποπτες. **Ο Πατριωτικός Νόμος δεν κατονόμαζε το Ισλάμ —αλλά η αρχιτεκτονική του είχε σχεδιαστεί για να το συμπεριλαμβάνει.** Οι Ευαγγελικοί ηγέτες κήρυξαν το Ισλάμ «ψευδή θρησκεία» και οι πολιτικοί επικαλέστηκαν τις «Ιουδαιο-Χριστιανικές αξίες» για να δικαιολογήσουν τις επιθέσεις με drones, τα βασανιστήρια και τις επ' αόριστον κρατήσεις. Το Ισλάμ δεν ενεπλάκη —καταρτίστηκε το προφίλ του, βομβαρδίστηκε και θάφτηκε κάτω από ερείπια.

Στη **Γερμανία**, η προσφυγική κρίση αποκάλυψε τα ρήγματα αυτού του πολιτισμικού σεναρίου. Όταν οι Σύριοι και Αφγανοί πρόσφυγες έφτασαν το 2015, τους υποδέχτηκαν με καλωσόρισμα αλλά και πανικό. Τα δεξιά κόμματα προειδοποίησαν για «**Ισλαμοποίηση**» και ο δημόσιος λόγος επικεντρώθηκε στους Μουσουλμάνους άνδρες σαν απειλή για τις Ευρωπαίες γυναίκες, τον πολιτισμό και την ασφάλεια. **Η Ιουδαιο-Χριστιανική παράδοση ανασύρθηκε όχι για να προστατεύσει τους Εβραίους —αλλά για να αποκλείσει τους Μουσουλμάνους.** Η μνήμη του Ολοκαυτώματος αναπροσαρμόστηκε για να υπερασπιστεί το Ισραήλ και να ποινικοποιήσει την αλληλεγγύη προς τους Παλαιστίνιους. Το Ισλάμ δεν ήταν ένας γείτονας —ήταν μια δημογραφική απειλή, ένας θεολογικός ρύπος, ένας πολιτισμικός εισβολέας.

Στη **Δανία**, οι γελοιογραφίες που χλεύαζαν τον Προφήτη Μωάμεθ βρήκαν υπερασπιστές ως έκφραση της ελευθέριας του λόγου, ενώ οι κριτικές στο Σιωνισμό καταδικάστηκαν ως αντισημιτισμός. Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, οι Μουσουλμάνοι φοιτητές που διαμαρτύρονταν κατά της Ισραηλινής βίας χαρακτηρίστηκαν **εξτρεμιστές**, ενώ οι Χριστιανικές Σιωνιστικές ομάδες έλαβαν κρατική **χρηματοδότηση**. Η Ιουδαιο-Χριστιανική παράδοση λειτουργεί εδώ όχι ως θεολογική γενεαλογία, αλλά σαν **ελεγκτικός μηχανισμός** —έναν τρόπο να καθοριστεί ποιος είναι δικός μας, ποιός έχει λόγο και ποιός πρέπει να φιμωθεί.

Ακόμη και στη λογοτεχνία προβάρεται η «σύγκρουση». Το βιβλίο *Υποταγή* του **Μισέλ Ουελμπέκ** φαντάζεται μια Γαλλία που κυβερνάται από Μουσουλμάνους, όπου οι γυναίκες φορούν μαντίλα και τα πανεπιστήμια καταρρέουν. Το βιβλίο *Η Οργή και η Περηφάνια* της **Οριάννα Φαλάτσι** περιγράφει το Ισλάμ σαν «ένα βουνό μίσους». Αυτά τα κείμενα δεν ασκούν κριτική, αλλά φτιάχνουν καρικατούρες. Δεν διαλέγονται, απλά κατηγορούν. Αποτελούν μέρος ενός κανόνα που αντιμετωπίζει τον Ισλαμικό πολιτισμό όχι ως παράδοση δικαίου, ποίησης και φιλοσοφίας, αλλά σαν **πολιτισμική μόλυνση**.

Ο Ισλαμικός πολιτισμός δεν αποτυπώνεται —απλώς ισοπεδώνεται. Η πνευματική του κληρονομιά, από τη μεταφυσική του **Ιμπν Σίνα** [Σ.τ.Μ. του Αβικέννα] έως την ίδρυση του πρώτου πανεπιστημίου στον κόσμο [Σ.τ.Μ. αλ Καραουίν] από τη **Φάτιμα αλ-Φίχρι**, διαγράφεται. Ο πλουραλισμός του —από την Ανδαλουσιανή *convivencia*, την μακραίωνη *συνύπαρξη* Μουσουλμάνων, Εβραίων και Χριστιανών στη μεσαιωνική Ισπανία που χαρακτηριζόταν από κοινή μόρφωση, νομική επιείκεια και πολιτιστικές ανταλλαγές, μέχρι την Οθωμανική νομική αυτονομία, όπου οι θρησκευτικές μειονότητες διαχειρίζονταν τις κοινοτικές τους υποθέσεις υπό το σύστημα των *μιλλέτ*— δεν ήταν περιστασιακός. Ήταν δομικός, σκοπούμενος και **ιδεολογικά διακριτός από τα βάθρα αποκλεισμών του σύγχρονου εθνικισμού**.

Αυτό δεν είναι σύγκρουση πολιτισμών —είναι **σύγκρουση αναπαραστάσεων**. Η μία πλευρά έχει δικαίωμα στην πολυπλοκότητα, την αντίφαση και την εξέλιξη. Η άλλη στερείται το δικαίωμα στη διαφοροποίηση και μετατρέπεται σε απειλή. Η «Ιουδαιο-Χριστιανική παράδοση» δεν είναι μια θεολογική συμμαχία —είναι ένα πολιτισμικό βάθρο που καθαγιάζει το Σιωνισμό, καταργεί τη συνύπαρξη και εγκρίνει τη βία. Η διάλυση αυτού του βάθρου δεν συνεπάγεται την απόρριψη των

Εβραϊκών ή Χριστιανικών παραδόσεων —συνεπάγεται την άρνηση της εργαλειοποίησής τους. Συνεπάγεται να επιμένουμε ότι ο Ισλαμικός πολιτισμός, όπως και κάθε άλλος, αξίζει να εξιστορείται με τη δική του φωνή και όχι να παραμορφώνεται μέσα από το πρίσμα του φόβου.

V. Υεμένη: Διαγραφή, Ρητορική Αντιπροσώπων και τα Φαντάσματα της Συνύπαρξης

Στην **Υεμένη**, ο **Ιουδαϊσμός** δεν είναι πλέον ένας γείτονας —είναι ένα **φάντασμα**. Άλλοτε ήταν έδρα μιας από τις παλαιότερες Εβραϊκές κοινότητες στον αραβικό κόσμο, αλλά στη σημερινή Υεμένη δεν έχει απομείνει σχεδόν κανένα ίχνος τους. Οι τελευταίοι εναπομείναντες Εβραίοι —λιγότεροι από μια δωδεκάδα— ζουν υπό **επιτήρηση, καχυποψία και σιωπή**. Οι συναγωγές τους έχουν σφραγιστεί, τα νεκροταφεία τους έχουν χορταριάσει, η παρουσία τους δεν προκαλεί συμπάθεια αλλά **κατηγορίες**. Στη **ρητορική των Χούθι**, «οι Εβραίοι» δεν είναι λαός —είναι **αντιπρόσωποι**: σύμβολα **διαφθοράς, ιμπεριαλισμού και Σιωνιστικής διείσδυσης**. Ο αντισημιτισμός εδώ δεν είναι **θεολογικός** —είναι **καθοριστικός**, διαμορφωμένος από τον **πόλεμο**, τις **εκτοπίσεις** και τις **περιφερειακές συγκρούσεις** δια **αντιπροσώπων**.

Στη **Σαναά**, τοιχογραφίες απεικονίζουν το **Αστέρι του Δαβίδ** δίπλα σε Αμερικανικές και Σαουδαραβικές σημαίες, ζωγραφισμένες σε τοίχους για να τις μουτζουρώνουν τα παιδιά. Η εικόνα δεν είναι **θρησκευτική** —είναι **ρητορική**. Συνδέει τον **Ιουδαϊσμό** με **αυτοκρατορία**, τον **Σιωνισμό** με **κατοχή** και την **Εβραϊκότητα** με **προδοσία**. Αυτό δεν είναι θεολογία —είναι **προπαγάνδα**. Και όμως, κάτω από αυτή την παραμόρφωση κείται μια **θαμμένη μνήμη**. Στη **Ράιντα**, στο **Χαράτ αλ-Γιαχούντ** και στα υψίπεδα του **Αμράν**, τα Εβραϊκά σπίτια συνεχίζουν να υπάρχουν —μερικά με **ξηλωμένες τις μεζουζές** [Σ.τ.Μ. διακοσμητικά φυλαχτά με περγαμηνές], άλλα με τις **Εβραϊκές επιγραφές** να ξεθωριάζουν πάνω στην πέτρα. Οι γηραιότεροι Μουσουλμάνοι θυμούνται τους Εβραίους γείτονές τους όχι ως εχθρούς, αλλά ως **συγγενείς**. «Ήταν ο λαός μας», είπε ένας άνδρας σε έναν δημοσιογράφο το 2019. «Έφυγαν, και κάτι έσπασε μέσα μας».

Αλλά αυτή η χορογραφία συγχώνευσης δεν περιορίζεται μόνο στην Υεμένη. Στην **Ιερουσαλήμ**, κατά τη διάρκεια της ετήσιας **Πορείας της Σημαίας** δια μέσου της **Μουσουλμανικής Συνοικίας**, συνθήματα όπως «**Θάνατος στους Άραβες**» αντηχούν στους δρόμους —όχι από σκόρπιους διαδηλωτές, αλλά από χιλιάδες, μεταξύ των οποίων και νέοι τυλιγμένοι με ισραηλινές σημαίες. Το σύνθημα δεν είναι **θεολογικό** —είναι **παραστατικό**. Υποβιβάζει την **Αραβικότητα** σε **απειλή**, το **Ισλάμ** σε **εχθρό** και την **Παλαιστινιακή παρουσία** σε **προκλητικότητα**. Ακριβώς όπως οι **Χούθι** υποβιβάζουν τον **Ιουδαϊσμό** σε **αυτοκρατορία**, έτσι και αυτοί οι διαδηλωτές υποβιβάζουν την **Αραβική ταυτότητα** σε **υπαρξιακή απειλή**. Όμως η συμμετρία τελειώνει εδώ. Οι Χούθι μιλούν από μια θέση **πολιορκίας**, η ρητορική τους διαμορφώνεται από τις **εκτοπίσεις**, τον **πόλεμο** και την **ιμπεριαλιστική περικύκλωση**. Αντίθετα, οι διαδηλωτές της Πορείας της Σημαίας φωνάζουν από μια θέση **ισχύος** —επιβάλλοντας την **Εβραϊκή υπεροχή** σε μια πόλη υπό κατοχή. Το ένα είναι μια **στρεβλή αντίδραση**, το άλλο ένα **διακηρυγμένο δόγμα**. Μόνο το τελευταίο απαιτεί **εθνική αποκλειστικότητα** και γιορτάζει την **εδαφική κυριαρχία**.

Ο χωρισμός του **γείτονα από τον γείτονα, του συγγενή από τον συγγενή, της ιστορίας από τον εαυτό της** είναι εμβληματικός ενός **ευρύτερου σχήματος**. Σε ολόκληρο τον Αραβικό κόσμο, οι Εβραϊκές κοινότητες εκτοπίστηκαν όχι από το Ισλάμ, αλλά από τις **γεωπολιτικές επιπτώσεις** του Σιωνισμού και της ευθυγράμμισής του με τη Δύση. Η **Επιχείρηση «Μαγικό Χαλί»**, που μετέφερε αεροπορικώς χιλιάδες Εβραίους της Υεμένης στο Ισραήλ μεταξύ 1949 και 1950, παρουσιάστηκε ως **διάσωση** —αλλά ήταν και **ρήξη**. Οικογένειες **χωρίστηκαν**, παραδόσεις **εγκαταλείφθηκαν** και η συνύπαρξη **κατέρρευσε** υπό το βάρος ενός νέου δίπολου: **ο Άραβας ενάντια στον Εβραίο, ο Μουσουλμάνος ενάντια στον Σιωνιστή, η αντίσταση ενάντια στην προδοσία**.

Το **πολιτισμικό βάθρο** της «**Ιουδαίο-Χριστιανικής παράδοσης**» εκμεταλλεύεται αυτή τη ρήξη. Αντιμετωπίζει την **εξαφάνιση των Αράβων Εβραίων** όχι ως τραγωδία, αλλά σαν **απόδειξη**

Ισλαμικής μισαλλοδοξίας. Αναπροσαρμόζει τις **πολιτικές συνέπειες** του Σιωνισμού ως **θεολογικό αναπόφευκτο**. Και εργαλειοποιεί την **αντισημιτική ρητορική** των πολιορκημένων —όπως οι Χούθι— όχι για να κατανοήσει τις συνθήκες τους, αλλά για **να καταδικάσει συλλήβδην το Ισλάμ**. Οι **λεπτές αποχρώσεις** διαγράφονται. Η **μνήμη** επανεγγράφεται. Το **φάντασμα** γίνεται **απειλή**.

Ο **εξαφανισμένος Αραβας Εβραίος**, ο άλλοτε γείτονας, δάσκαλος, έμπορος, αναπροσδιορίζεται ως τεκμήριο της αποτυχίας του Ισλάμ. Η απουσία τους δεν θρηνείται πλέον —αξιοποιείται. Το φάντασμα καλείται **όχι για να αποκαταστήσει τη συνύπαρξη, αλλά για να την κατηγορήσει**. Χρησιμοποιείται για να υποστηρίξει ότι ο πλουραλισμός δεν ήταν ποτέ πραγματικός, ότι η ανεκτικότητα ήταν πάντα υπό όρους και ότι το Ισλάμ είναι εγγενώς ανίκανο να δεχτεί τη διαφορετικότητα. Σε αυτό το σενάριο, **το φάντασμα δεν στοιχειώνει την αυτοκρατορία — στοιχειώνει το Ισλάμ**. Γίνεται ένα ρητορικό όπλο, μια φανταστική κατηγορία, μια απόδειξη της ασυμβατότητας των πολιτισμών. Και έτσι, η ίδια η ανάμνηση της σύμπλεξης στρέφεται εναντίον του εαυτού της.

Αλλά **η ιστορία της Υεμένης αντιστέκεται** σε αυτό το σενάριο. Μας υπενθυμίζει ότι ο **αντισημιτισμός** στο Αραβικό περιβάλλον είναι συχνά μια **γλώσσα δι' αντιπροσώπων** — παραμορφωμένη, αντιδραστική και πολιτικά συγκυριακή. Μας υπενθυμίζει επίσης ότι η **συνύπαρξη** δεν ήταν μύθος —ήταν **βιωμένη πραγματικότητα**. Εβραίοι **αργυροχόοι**, Μουσουλμάνοι **ποιητές**, Χριστιανοί **έμποροι** —όλοι μέρος ενός **κοινού κοινωνικού ιστού**. Η απώλεια αυτού του ιστού δεν είναι απόδειξη **ασυμβατότητας** —είναι απόδειξη **ρήξης**. Και η ρητορική που κυκλοφορεί τώρα στη θέση του απωλεσθέντος ιστού δεν είναι θεολογία —είναι **θλίψη**, αποπροσανατολισμένη και **χειραγωγημένη**.

Η ίδια αυτή παρόρμηση —η **θλίψη που εργαλειοποιείται σε ρητορική**— καθοδηγεί την αντισημιτική γλώσσα του **κινήματος των Χούθι** στην Υεμένη, όπως κάποτε διαμόρφωσε τις συμμαχίες του **Χάτζι Αμίν αλ-Χουσέινι** σε περίοδο πολέμου. Και τα δύο αναφέρονται από τον Δυτικό λόγο σαν **αποδείξεις ενδημικού μίσους**, παρότι και τα δύο απορρέουν από την **πολιορκία**, όχι από τις **γραφές**. Η συνάντηση του Χουσέινι με τον **Χίτλερ το 1941** αναπαράγεται σαν να ήταν **πολιτισμικά ουσιώδης**, αποκομμένη από το περιβάλλον της: την **προδοσία των Βρετανών**, την **εξάπλωση του Σιωνισμού** και την **κατάρρευση του Οθωμανικού πλουραλισμού**. Η συμμαχία του, όσο κατακριτέα και αν είναι, ήταν μια **στρατηγική**, απελπισμένη απόπειρα να αντιταχθεί στην **ιμπεριαλιστική υφαρπαγή**. Ομοίως, τα αντισημιτικά συνθήματα των Χούθι δεν είναι **θεολογικές δηλώσεις**, αλλά **στρεβλώσεις από αντίδραση**, διαμορφωμένες μέσα από δεκαετίες **περιθωριοποίησης, πολέμου και γεωπολιτικής απομόνωσης**. Και στις δύο περιπτώσεις, ο αντισημιτισμός λειτουργεί λιγότερο ως **πεποίθηση** και περισσότερο ως **δανεική γλώσσα** —ένα ιδίωμα **διαμαρτυρίας**, που αποπροσανατολίστηκε κυττώντας μέσα από το πρίσμα της **απώλειας**.

Το να ερμηνεύουμε αυτές τις εκφράσεις ως **διαχρονική δοξασία** είναι σαν να τις παρερμηνεύουμε εντελώς. Είναι σαν να μπερδεύουμε **το σύμπτωμα με τις γραφές**. Και είναι σαν να αγνοούμε την **πλουραλιστική μνήμη** που προηγήθηκε αυτών των εκφράσεων —μια μνήμη όχι **καθαρότητας**, αλλά **σύμπλεξης**. Για να αποκαταστήσουμε αυτή τη μνήμη δεν χρειάζεται να **εξιδανικεύουμε το παρελθόν** —χρειάζεται να διεκδικήσουμε ξανά τη **δυνατότητα του πλουραλισμού**. Χρειάζεται να επιμένουμε ότι ο αντισημιτισμός πρέπει **να ιδωθεί στην ιστορικότητά του** και όχι **να θεωρηθεί θεμελιώδης**. Ότι η αντίσταση πρέπει **να ιδωθεί εντός πλαισίου**, όχι **να ποινικοποιηθεί**. Και ότι το **Ισλάμ**, όπως και ο **Ιουδαϊσμός**, πρέπει να έχει το δικαίωμα να εκφράζεται με **τη δική του φωνή** —όχι μέσω της **εγγαστριμυθίας της αυτοκρατορίας**.

VI. Λίβανος: Αντίσταση, Ρητορική και το Θαμμένο Αρχείο της Συνύπαρξης

Στον **Λίβανο**, ο Ιουδαϊσμός δεν έχει διαγραφεί —έχει ενταφιαστεί. Η κάποτε ακμάζουσα Εβραϊκή συνοικία της Βηρυτού, το **Ουάντι Αμπού Τζαμίλ**, στέκει σήμερα ως λείψανο: η συναγωγή της έχει

αναστηλωθεί αλλά είναι άδεια, η κοινότητά της **έχει διασκορπιστεί**, η μνήμη της έχει πολιτικοποιηθεί. Οι Εβραίοι του Λιβάνου δεν εκδιώχθηκαν ποτέ από το Ισλάμ —εκτοπίστηκαν από τον πόλεμο, τον σεκταρισμό και τις περιφερειακές συνέπειες του Σιωνισμού. Σήμερα, η απουσία τους δεν θρηνείται δημόσια, αλλά **εργαλειοποιείται**.

Ενώ ο **Σιωνισμός** μπορεί να μην είναι ο μοναδικός αρχιτέκτονας της ρήξης —ο σεκταρισμός, η αποικιακή κληρονομιά και ο εσωτερικός απολυταρχισμός, όλα αυτά έχουν συμβάλει στη διάβρωση του πλουραλισμού— παίζει όμως **σημαντικό ρόλο** στο να παρουσιάζει αυτή τη ρήξη σαν αναπόφευκτη, επαναπροσδιορίζοντας τη συνύπαρξη ως *αφέλεια* και υπονοώντας ότι ο Αραβο-Εβραϊκός πλουραλισμός ήταν πάντα εύθραυστος, πάντα καταδικασμένος —ότι **οι Εβραίοι ήταν απλώς «ανεκτοί» στις Ισλαμικές κοινωνίες** και ότι η αναχώρησή τους ήταν αναπόφευκτη. Αυτό το πλαίσιο αναιρεί αιώνες βιωμένης σύμπλεξης: κοινές γλώσσες, κοινά επαγγέλματα, κοινές γειτονιές και κοινά τελετουργικά. Αντιμετωπίζει τη συνύπαρξη όχι ως πραγματικότητα μεταξύ πολιτών, αλλά σαν αυταπάτη, **υπονοώντας ότι ο Σιωνισμός απλώς αποκάλυψε αυτό που ήταν πάντα λανθάνων —την Ισλαμική εχθρότητα**. Με αυτόν τον τρόπο, απαλλάσσει τον εαυτό του από την ευθύνη της ρήξης, αναπροσδιορίζοντας τον πλουραλισμό ως υποκρισία.

Το **καλοκαίρι του 1982**, οι Ισραηλινές δυνάμεις εισέβαλαν στο Λίβανο με μια επιχείρηση που ονόμασαν «**Ειρήνη για τη Γαλιλαία**». Ο δηλωμένος στόχος ήταν η εξάρθρωση της ΟΑΠ, αλλά η εισβολή έφτασε μέχρι τη Βηρυτό, καταστρέφοντας γειτονιές αμάχων και πυροδοτώντας θρησκευτικές αντιδράσεις. Εν μέσω των ερειπίων της Δυτικής Βηρυτού, το Ουάντι Αμπού Τζαμίλ —η ιστορική εβραϊκή συνοικία της πόλης— έμεινε αλώβητο από τις ισραηλινές βόμβες, αλλά **εκκενώθηκε από την κοινότητά του**. Οι λίγοι Εβραίοι που απέμειναν είχαν ήδη περιθωριοποιηθεί από χρόνια εμφυλίου πολέμου και αντιμετώπιζαν τώρα την καχυποψία από όλες τις πλευρές: κάποιοι τους κατηγορήσαν για συνεργασία και άλλοι τους εγκατέλειψαν.

Οι Ισραηλινοί αξιωματούχοι αναφέρθηκαν στην απουσία των Λιβανέζων Εβραίων σαν **απόδειξη Αραβικής μισαλλοδοξίας**. Ωστόσο, ήταν η Σιωνιστική πολιτική αυτή που ενθάρρυνε τη μετανάστευσή τους δεκαετίες νωρίτερα, περιγράφοντας το Ισραήλ ως τη μόνη ασφαλή πατρίδα. Το 1950, πράκτορες της Μοσάντ διευκόλυναν διακριτικά την αναχώρηση των Λιβανέζων Εβραίων, προειδοποιώντας τους για μελλοντικές ταραχές. Τα σπίτια τους εγκαταλείφθηκαν, οι συναγωγές τους σφραγίστηκαν —όχι λόγω κάποιου **Ισλαμικού διατάγματος**, αλλά λόγω **γεωπολιτικής μηχανικής**. Η ρήξη δεν ήταν αυθόρμητη, αλλά είχε σχεδιαστεί.

Αυτό το γεγονός —η ισραηλινή εισβολή σε συνδυασμό με την επίκληση της Εβραϊκής απουσίας— εξηγεί πώς ο Σιωνισμός **εργαλειοποιεί την εξαφάνιση**. Χρησιμοποιεί το κενό για να **κατηγορήσει το Ισλάμ**, ενώ συσκοτίζει τον δικό του ρόλο στη δημιουργία του. Η αφήγηση κάνει κύκλους: ο Σιωνισμός προκαλεί τη ρήξη και στη συνέχεια επικαλείται τη ρήξη ως δικαιολογία.

Ο ρητορικός **εγκλωβισμός** της Χεζμπολά ανάμεσα στον Σιωνισμό και την Εβραϊκή ταυτότητα δεν είναι τυχαίος —είναι σύμπτωμα μιας ευρύτερης **ιδεολογικής παγίδευσης**. Στη δική της θεώρηση, η Χεζμπολά υιοθετεί ακούσια αυτήν ακριβώς τη Σιωνιστική λογική στην οποία αντιτίθεται: **τον συγκερασμό της Εβραϊκότητας με τη Σιωνιστική πολιτική**. Αυτό δεν είναι απλώς στρατηγικό λάθος· είναι αντανάκλαση μιας ιστορικής στρέβλωσης. Για μια μεγάλη περίοδο του 20ού αιώνα, ο αντι-Σιωνισμός δεν υφίστατο απλά καταστολή —είχε απεμποληθεί ή είχε αποκηρυχθεί ενεργά από την **πλειονότητα των απανταχού Εβραίων**, όχι πάντα κατόπιν πιέσεων ή προς επιδίωξη της κοινοτικής επιβίωσης μέσα στα δυτικά φιλελεύθερα πλαίσια. Σε αυτό το περιβάλλον, η ανικανότητα της Χεζμπολά να διακρίνει μεταξύ Εβραϊκής ταυτότητας και Σιωνιστικής επιθετικότητας δεν είναι απλώς λυπηρή —είναι **ιστορικά αναγνώσιμη**.

Αυτή η τοποθέτηση σχηματίζεται από **κάτι περισσότερο από μια πολιτική αντίδραση**. Πηγάζει από **Σιιτικά θεολογικά μοτίβα** —ιδιαίτερα από εκείνα που ερμηνεύουν την ιστορική προδοσία και την οικουμενική αδικία μέσα από σεχταριστικούς φακούς. Κεντρικό στοιχείο της Σιιτικής κοσμολογίας είναι το μαρτύριο του Χουσεΐν στην Καρμπάλα, ένα παραδειγματικό γεγονός που

συμβολίζει την προδοσία, τον πόνο και την αταλάντευτη αντίσταση ενάντια στην παράνομη εξουσία. Αυτή η αφήγηση δεν αφορά μόνο το παρελθόν· αναβιώνεται τελετουργικά και πολιτικά, διαμορφώνοντας **τον τρόπο με τον οποίο Σιιτικά κινήματα όπως η Χεζμπολά ερμηνεύουν τη σύγχρονη πολιορκία**. Η αίσθηση ότι είναι περικυκλωμένη από την προδοσία —από παράγοντες της αυτοκρατορίας, περιφερειακά καθεστώτα και τη Σιωνιστική επέκταση— φιλτράρεται μέσα από αυτό το φακό της ιερής ιστορίας. Ο Σιωνισμός, σε αυτό το σχήμα, δεν είναι απλώς ένας πολιτικός αντίπαλος, αλλά ένας μεταφυσικός εισβολέας, που απηχεί την τυραννία του Γιαζίντ [Σ.τ.Μ. του Α'] με σύγχρονη μορφή. Η προδοσία της Παλαιστίνης, η συνενοχή των Αραβικών κρατών και η παγκόσμια αδιαφορία για τα δεινά του Λιβάνου δεν είναι απλώς γεωπολιτικά γεγονότα —είναι **αναβιώσεις της οικουμενικής αδικίας**.

Αυτό το θεολογικό βάθρο δεν δικαιολογεί τον ρητορικό εγκλωβισμό ανάμεσα σε Εβραϊκή ταυτότητα και σε Σιωνιστική επιθετικότητα, αλλά βοηθά στην εξήγηση του συναισθηματικού και συμβολικού του φορτίου. **Η γλώσσα της Χεζμπολά, όταν αναφέρεται στους «Εβραίους», δεν είναι δογματική —είναι κορεσμένη από τον θρήνο της Καρμπάλα, την οργή της απώλειας και την αμυντική στάση μιας κοινότητας υπό πολιορκία**. Είναι μια γλώσσα που σφυρηλατήθηκε στο καμίνι των βομβαρδισμών, όχι στα σεμινάρια του Κομ [Σ.τ.Μ. ιερή πόλη του Σιιτικού Ισλάμ, στο Ιράν]. Και ενώ διατρέχει τον κίνδυνο να αναπαράγει αντισημιτικά στερεότυπα, είναι επίσης ένας παραμορφωτικός καθρέφτης αυτού του Σιωνιστικού συγκερασμού εναντίον του οποίου αντιδρά —**μια τραγική μίμηση που γεννήθηκε από την ασυμμετρία, όχι από ιδεολογία**.

Ο Σιωνισμός, στο μεταξύ, **εκμεταλλεύεται αυτήν την αντίδραση αντισημιτισμού** όχι για να κατανοήσει τα συμφραζόμενα της Χεζμπολά, αλλά για **να κατηγορήσει συνολικά το Ισλάμ**. Εκμεταλλεύεται τη ρητορική υπερβολή για να ισοπεδώσει το πολιτικό τοπίο, παρουσιάζοντας κάθε Μουσουλμανική αντίσταση ως θεολογικό μίσος. Με αυτόν τον τρόπο, συσκοτίζει τον δικό του ρόλο στην κατασκευή των συνθηκών πολιορκίας. Η ρητορική της Χεζμπολά, λοιπόν, δεν είναι καθρέφτης της Σιωνιστικής θεολογίας —είναι **ένας στρεβλός αντίλαλος, διαμορφωμένος από αυτήν ακριβώς τη βία που έχει επιβάλει και δικαιολογήσει ο Σιωνισμός**.

Το να κριτικάρει κάποιος τη γλώσσα της Χεζμπολά χωρίς να αναγνωρίζει **την ασυμμετρία της ισχύος, την ιστορική καταστολή του Εβραϊκού αντι-Σιωνισμού και τις αποικιακές πιέσεις που διαμορφώνουν την αντίσταση**, είναι σαν να παραβλέπει τη βαθύτερη τραγωδία: μια αντίσταση που δεν κάνει διαφοροποιήσεις, μια οδύνη που έχει χάσει τον στόχο της και ένας παγκόσμιος λόγος που συνεχίζει να τιμωρεί τους πολιορκημένους για τη γλώσσα των τραυμάτων τους.

Η **αεροπορική επιδρομή στη Χασμπάγια** τον Οκτώβριο του 2024 αποτελεί παράδειγμα των συνθηκών που γεννούν αυτή τη στρέβλωση. Η εσκεμμένη στοχοποίηση δημοσιογράφων —που τεκμηριώθηκε από το **Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων** και καταδικάστηκε από διεθνείς παρατηρητές— δεν ήταν απλώς μια στρατιωτική ενέργεια. Ήταν ένα μήνυμα: ότι ακόμη και η τεκμηρίωση αποτελεί απειλή, ότι ακόμη και ο θρήνος πρέπει να φιμωθεί. Στη συνέχεια, οι ανακοινώσεις της Χεζμπολά καταδίκασαν το Ισραήλ χρησιμοποιώντας σαρωτική γλώσσα, επικαλούμενες τη «Σιωνιστική επιθετικότητα» και την «Εβραϊκή προδοσία». Αυτές οι φράσεις, παρότι αποτελούν πολιτική αντίδραση, ενέχουν επίσης τον κίνδυνο θεολογικής κατάπτωσης. Αντανakλούν αυτόν ακριβώς τον συγκερασμό που επιτελεί ο Σιωνισμός —**την κατάπτωση του Ιουδαϊσμού σε αυτοκρατορία και της αντίστασης σε μίσος**.

Στο μεταξύ, τα Δυτικά μέσα ενημέρωσης **παρουσίασαν την απάντηση ως παθολογική**. Αν και κανένας δημοσιογράφος δεν χρησιμοποίησε την έκφραση «**Ισλαμική οργή**» στη Χασμπάγια, οι ανταποκρίσεις επανέλαβαν ένα γνώριμο μοτίβο: το πένθος παρουσιάστηκε ως φανατισμός και τα αντίποινα ως παραλογισμός. Η **δέηση του ιμάμη** στην κηδεία αποσιωπήθηκε. Ο **θρήνος της μητέρας** δεν αναφέρθηκε. Ο **κρατήρας** που σχηματίστηκε πίσω από τον ξενώνα δεν παρουσιάστηκε. Αντ' αυτού, η αφήγηση καθαγίασε την Ισραηλινή βία, ενώ ο πόνος των Μουσουλμάνων προβλήθηκε ως μεταφυσικό μένος. **Αυτή είναι η χορογραφία του πολιτισμικού σεναρίου**: ο Σιωνισμός προκαλεί ρήξη, εκδηλώνεται αντισημιτισμός ως αντίδραση και το Ισλάμ

κατηγορείται και για τα δύο.

Το να κατανοήσει κάποιος τη ρητορική της Χεζμπολά δεν σημαίνει να την δικαιολογήσει, αλλά να την ιστοριοποιήσει. Σημαίνει να αναγνωρίσει ότι ο αντισημιτισμός σε αυτό το περιβάλλον λειτουργεί λιγότερο ως πεποίθηση και περισσότερο ως **δανεισμένη γλώσσα** —ένα ιδίωμα **διαμαρτυρίας**, που διαμορφώθηκε από την **απώλεια**, την **πολιορκία** και τη **διαγραφή**. Και με το να τον εκλαμβάνει ως διαχρονικό δόγμα σημαίνει ότι τον παρερμηνεύει εντελώς. Σημαίνει ότι **μπερδεύει το σύμπτωμα με τις γραφές** και ότι αγνοεί την **πλουραλιστική μνήμη** που προηγήθηκε του αντισημιτισμού.

VII. Ο Ιερός Κανόνας ως Περιορισμός: Λογοτεχνία, Πολιτιστικό Προνόμιο και η Σκηνοθεσία του Ισλάμ

Η τεχνητή «σύγκρουση» των πολιτισμών δεν επιβάλλεται μόνο μέσω μιας πολιτικής —εμπεριέχεται στο αφήγημα. **Αναπαράγεται σε μυθιστορήματα, σε δοκίμια, σε άρθρα γνώμης και σε αναλύσεις πολιτικής που αντιμετωπίζουν το Ισλάμ όχι ως παράδοση, αλλά σαν απειλή.** Ο Δυτικός λογοτεχνικός κανόνας έχει γίνει σκηνικό πολιτισμικής αγωγίας, όπου **το Ισλάμ παρουσιάζεται ως μόλυνση, οι Μουσουλμάνοι ως δημογραφικοί εισβολείς και ο πλουραλισμός ως πολιτιστική αυτοκτονία.** Αυτά τα κείμενα δεν ερευνούν —κατηγορούν. Δεν διαφωτίζουν —περιχαράκωνουν.

Το βιβλίο *Υποταγή* του **Μισέλ Ουελμπέκ** φαντάζεται μια **δυστοπική Γαλλία υπό Μουσουλμανική διακυβέρνηση**, όπου οι κοσμικοί θεσμοί αποσαθρώνονται, οι γυναίκες αποσύρονται σε μια καλυμμένη σιωπή και ο Δυτικός πολιτισμός υποτάσσεται σε μια καρικατούρα Ισλαμικής μοιρολατρίας. Το μυθιστόρημα δεν εξερευνά το Ισλάμ —το εργαλειοποιεί, **προβάλλοντας τις Γαλλικές αγωνίες για την ταυτότητα, το φύλο και την παρακμή σε μια μυθοπλαστική κατάκτηση από τους Μουσουλμάνους.** Δεν είναι προφητεία —είναι προκλητικότητα.

Το μυθιστόρημα δεν είναι σάτιρα· είναι προφητεία για τους παρανοϊκούς. Το βιβλίο της **Οριάννα Φαλάτσι** *Η Οργή και η Περηφάνια* περιγράφει το **Ισλάμ** σαν «ένα βουνό μίσους» και τους Μουσουλμάνους σαν «εισβολείς» που **απειλούν την ψυχή της Ευρώπης.** Αυτά τα έργα δεν είναι ακραία —τα έχουν αγιοποιήσει. Διδάσκονται, αποσπάσματά τους παρατίθενται και αξιολογούνται ως πολιτιστικοί δείκτες, όχι σαν ιδεολογικά σενάρια.

Αυτός ο κανόνας δεν βρίσκεται σε απομόνωση —ενισχύεται από το **πολιτιστικό προνόμιο.** Στη Δύση, η **Ιουδαίο-Χριστιανική ταυτότητα** αντιμετωπίζεται ως **κανονιστική**, πεφωτισμένη και εγγενώς δημοκρατική. Αντίθετα, η Ισλαμική ταυτότητα παρουσιάζεται ως φυλετική, αυταρχική και ασύμβατη με τη νεωτερικότητα. Αυτό το δίπολο δεν είναι μόνο ρητορικό, είναι θεσμικό. Οι Μουσουλμάνοι συγγραφείς καλούνται να εξηγήσουν την τρομοκρατία. Οι Μουσουλμανικοί χαρακτήρες περιγράφονται ως ύποπτοι, λυτρωτές ή σιωπηλές σύζυγοι —ποτέ ως πλήρη ηθικά δρώντα υποκείμενα. Οι Μουσουλμάνοι φοιτητές ανακρίνονται για τις πολιτικές τους αντιλήψεις, **η οδύνη τους θεωρείται παθολογική, η αλληλεγγύη τους ποινικοποιείται.** Στο μεταξύ, οι Σιωνιστικές αφηγήσεις αντιμετωπίζονται όχι ως μία πολιτική θέση μεταξύ πολλών άλλων, αλλά ως ηθική συναίνεση: **το εξ ορισμού πλαίσιο** μέσω του οποίου διδάσκεται η ιστορία, δικαιολογείται η βία και απονέμεται η νομιμότητα. Σε αυτό το τοπίο, το να αμφισβητείς τον Σιωνισμό σημαίνει να διακινδυνεύεις με την αποπομπή σου, ενώ το να τον υποστηρίζεις σημαίνει να σου αναγνωρίζεται αξιοπιστία. **Η ασυμμετρία δεν είναι μόνο αναπαραστατική, είναι ιδεολογική.**

Ακόμη και ο εγκωμιασμός γίνεται υπό συνθήκη. Οι Μουσουλμάνοι τιμώνται όταν επιδεικνύουν μετριοπάθεια —όταν αφομοιώνονται, απολογούνται ή παραμένουν απολίτικοι. **Ο «καλός Μουσουλμάνος» είναι αυτός που δεν αντιστέκεται, που δεν επικρίνει, που δεν θυμάται.** Στο μεταξύ, η «Ιουδαίο-Χριστιανική παράδοση» εξυψώνεται σε πολιτισμικό ιδεώδες —αποκαθαρμένη από τις δικές της ιστορίες διώξεων, αποικιοκρατίας και θεολογικών ρήξεων. Της επιτρέπουν την πολυπλοκότητα. Στο Ισλάμ απαγορεύουν τη διαφοροποίηση.

Αυτός ο περιορισμός αφήνει περιθώρια για την ισοπέδωση του Ισλαμικού πολιτισμού σε **σύμβολα: τη μαντίλα, τον μιναρέ, τη γενειάδα**. Διαγράφει την κληρονομιά της νομολογίας του **Ιμπν Ρουσντ** [Σ.τ.Μ. του Αβερρόη], της μεταφυσικής του **αλ-Γκαζαλί** και της ίδρυσης του πρώτου πανεπιστημίου στον κόσμο από τη **Φατίμα αλ-Φίχρι**. Αγνοεί την Ανδαλουσιανή *convivencia*, τον Οθωμανικό πλουραλισμό και τους αιώνες συνύπαρξης Εβραίων και Μουσουλμάνων. Αντ' αυτού, παρουσιάζει το Ισλάμ ως κάτι **μολυσματικό** —κάτι που πρέπει να ελεγχθεί, να εξουδετερωθεί ή να εξοβελιστεί.

Το να αντιμετωπίσουμε αυτόν τον κανόνα δεν σημαίνει να απορρίψουμε τη λογοτεχνία, αλλά να ξεσκεπάσουμε την ιδεολογική της λειτουργία. Σημαίνει **να ρωτήσουμε γιατί το Ισλάμ παρουσιάζεται πάντα σε κρίση και γιατί η αντίσταση παρουσιάζεται πάντα σαν παθολογία**. Σημαίνει να απαιτήσουμε να επιτραπεί στον Ισλαμικό πολιτισμό να αφηγηθεί τον εαυτό του —όχι μέσω της εγγαστριμυθίας της αυτοκρατορίας, αλλά μέσω της δικής του μνήμης, ηθικής και πολυμορφίας.

Συμπέρασμα:

Η άρνηση του πολιτισμικού βάθρου της Δύσης σημαίνει την αποκατάσταση της ιστορίας, την ανάκτηση του πλουραλισμού που χαρακτήριζε κάποτε τον Ισλαμικό πολιτισμό, την ανάκτηση της συνύπαρξης που καθόριζε κάποτε τις Αραβικές πόλεις και την ανάκτηση της πολιτικής αξιοπρέπειας που εμψυχώνει την Παλαιστινιακή αντίσταση. Σημαίνει να επιμένουμε ότι το δίπολο —**Ιουδαιο-Χριστιανική αρετή έναντι Ισλαμικής απειλής**— δεν είναι θεολογική αλήθεια, αλλά **αποικιακό σενάριο**. Και σημαίνει να αποδομήσουμε αυτό το σενάριο.

Το πολιτισμικό βάθρο που εξυψώνει την «Ιουδαιο-Χριστιανική παράδοση» στηρίζεται στην άρνηση αυτής της μνήμης. Παρουσιάζει το Ισλάμ ως ασύμβατο με τη δημοκρατία, τον πλουραλισμό και την ειρήνη. Αντιμετωπίζει την Παλαιστινιακή αντίσταση όχι ως πολιτικό ζήτημα αλλά ως μεταφυσικό μίσος. Ανακυκλώνει την αντισημιτική ρητορική των πολιορκημένων υποκειμένων για να κατηγορήσει ολόκληρες παραδόσεις. Και **εγκρίνει τη βία —τους βομβαρδισμούς, τις πολιορκίες, τους εκτοπισμούς— με το πρόσχημα της ηθικής άμυνας**.

Ο Ισλαμικός πολιτισμός δεν είναι μονόλιθος —είναι μωσαϊκό. **Είναι η νομολογία του Ιμπν Ρουσντ, η μεταφυσική του αλ-Γκαζαλί, η ποίηση του Ρουμί** [Σ.τ.Μ. Τζελαλεντίν Ρουμί], **η αρχιτεκτονική της Κόρδοβας, η πλουραλιστική κοινωνία της Οθωμανικής Βηρυτού**. Είναι η μνήμη των Εβραίων λόγιων που δίδασκαν στα Μουσουλμανικά παλάτια, των Χριστιανών γραφέων που αντέγραφαν Αραβικά κείμενα, των κοινών εμπορικών αγορών, των κοινών νηστειών, των κοινών καημών. Αυτός ο πλουραλισμός δεν ήταν τέλειος —αλλά ήταν πραγματικός. Και η διαγραφή του δεν είναι τυχαία, είναι στρατηγική.

* Η **Ρίμα Νάτζαρ** είναι Παλαιστίνια, της οποίας η οικογένεια του πατέρα της κατάγεται από το χωριό Λίφτα στα δυτικά προάστια της Ιερουσαλήμ, που εκκενώθηκε βίαια το 1948, και η οικογένεια της μητέρας της κατάγεται από το Ίτζιμ, νότια της Χάιφα. Είναι ακτιβίστρια, ερευνήτρια και συνταξιούχος καθηγήτρια Αγγλικής Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο Αλ-Κουντς, στην κατεχόμενη Δυτική Όχθη.

Πηγή: medium.com

(Μετάφραση: Γ.Σ.)